

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce: J. Č., zast. Mgr. Václavem Mimránkem, advokátem, se sídlem Čechyňská 23, Brno, proti žalovanému: **Krajský úřad Ústeckého kraje**, se sídlem Velká Hradební 3118/48, Ústí nad Labem, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 19. 2. 2007, č. j. 42 Cad 37/2007 – 13,

t a k t o :

Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 19. 2. 2007, č. j. 42 Cad 37/2007 – 13, **se z ru š u j e** a věc **se v r a c í** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Kasační stížností podanou v zákonné lhůtě se žalobce jako stěžovatel domáhá zrušení shora uvedeného usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem, kterým byla odmítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí Krajského úřadu Ústeckého kraje ze dne 6. 12. 2006, č. j. 4540/SZ/2006. Tímto rozhodnutím bylo zamítnuto žalobcovo odvolání a potvrzeno rozhodnutí Magistrátu města Most ze dne 19. 10. 2006, č. j. OSV/555/Nv/9567/06, kterým byla stěžovateli podle § 40a zákona č. 114/1988 Sb., o působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů a § 8a zákona č. 482/1991 Sb., o sociální potřebnosti, ve znění pozdějších předpisů zamítnuta žalobcova žádost o změnu způsobu výplaty jednorázové dávky sociální péče.

Žalobce podal proti výše uvedenému rozhodnutí žalovaného žalobu u Krajského soudu v Ústí nad Labem, v níž namítal nezákonnost rozhodnutí žalovaného, protože odporuje čl. 1 odst. 1 Ústavy České republiky a čl. 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Rozhodnutí žalovaného označil žalobce za zcela nepřekoumatelné pro

nedostatek, resp. absenci důvodů, což jej činí rozporným s čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod ve spojení s čl. 6 odst. 1 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Konstatoval, že pokud § 102 odst. 1 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení neumožňuje orgánům sociálního zabezpečení vyplátit poskytnutou dávku sociální péče jiným způsobem než v hotovosti anebo převodem na účet u peněžního ústavu, tak je zřejmé, že orgány sociálního zabezpečení nejsou oprávněny rozhodnout o jiném způsobu výplaty poskytnuté dávky sociální péče. Ustanovení § 8a odst. 1 zákona o sociální potřebnosti sice stanoví, že občan, který nesplňuje podmínky pro poskytování dávek sociální péče podle tohoto zákona a jemuž hrozí vážná újma na zdraví, může být poskytnuta v nezbytném rozsahu pomoc, a to formou věcné nebo peněžité dávky, popřípadě služby sociální péče, avšak toto ustanovení neupravuje způsob výplaty poskytnuté dávky. Podle žalobce je tomu tak proto, že poskytnutá dávka sociální péče se jejímu příjemci vyplácí stejným způsobem jako jakákoliv jiná dávka a při její výplatě je potřeba postupovat podle § 102 odst. 1 zákona o sociálním zabezpečení, podle kterého se dávka vyplácí buď v hotovosti anebo převodem na účet u peněžního ústavu označeného příjemcem dávky. Žalobce dále namítal, že správní orgány šikanují a diskriminují jeho rodinu, a to pouze proto, že jeho manželka podala odvolání proti rozhodnutí správního orgánu prvního stupně za únor, květen a červen 2006. Žalobci nebylo jasné ani to, proč nemá nárok na dávky a služby sociální péče, když od 27. 2. 2006 došlo k legislativním změnám v § 103 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení a od této doby má žalobce, jakožto rodinný příslušník občana EU hlášený v ČR k pobytu po dobu delší než 3 měsíce podle zvláštního právního předpisu nárok na dávky a služby sociální péče. S ohledem na shora uvedené žalobce navrhl, aby krajský soud rozhodnutí žalovaného zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Krajský soud v Ústí nad Labem usnesením ze dne 19. 2. 2007, č. j. 42 Cad 37/2007 - 13, žalobu proti rozhodnutí žalovaného odmítl podle § 46 odst. 1 písm. d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), jako nepřipustnou ve smyslu § 68 písm. e) s. ř. s. s tím, že na předmětnou věc dopadá § 56c písm. a) zákona č. 114/1988 Sb., o působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení, podle něhož jsou ze soudního přezkumu vyloučena správní rozhodnutí o dávkách sociální péče.

Ve včas podané kasační stížnosti žalobce (dále též „stěžovatel“) uvedl, že ji podává z důvodu nesprávného právního posouzení věci, pramenícího z nesprávného výkladu ustanovení § 56c písm. a) zákona č. 114/1988 Sb., o působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení. Stěžovatel poukázal na znění výše uvedeného ustanovení a konstatoval, že rozhodnutí správních orgánů obou stupňů nejsou rozhodnutími ani o dávkách sociální péče ani o mimořádných výhodách občanům těžce zdravotně postiženým, nýbrž pouze rozhodnutím o tom, jakým způsobem bude vyplacena dávka sociální péče poskytnutá podle zákona o sociální potřebnosti, tj. rozhodnutím, které s rozhodnutím o dávce sociální péče těsně souvisí, avšak samotné takovým rozhodnutím není a proto nesmí být vyloučeno ze soudního přezkumu s poukazem na § 56c písm. a) zákona č. 114/1988 Sb. Podle názoru žalobce stávající právní úprava vůbec neumožňuje rozhodovat o způsobu výplaty poskytnuté dávky sociální péče, neboť v § 102 odst. 1 zákona o sociálním zabezpečení je výslovně stanoveno, že dávky se vyplácejí v hotovosti anebo na účet určený příjemcem dávky. I kdyby však rozhodnutí žalovaného bylo rozhodnutím o dávkách sociální péče, tak krajský soud podle názoru žalobce pochybil při výkladu ustanovení § 56c

písm. a) zákona č. 114/1988 Sb., když toto ustanovení vyložil tak, že ze soudního přezkumu jsou vyloučena všechna rozhodnutí o dávkách sociální péče s tím, že výslovný odkaz na § 34 odst. 1 písm. a) až e) téhož zákona se vztahuje pouze na část věty za spojkou „a“, vylučující ze soudního přezkumu rozhodnutí o mimořádných výhodách občanům těžce zdravotně postiženým. Stěžovatel s tímto výkladem předmětného ustanovení nesouhlasí a tvrdí, že odkaz na § 34 odst. 1 písm. a) až e) se váže k celému ustanovení § 56c písm. a) zákona č. 114/1988 Sb., protože poskytování mimořádných výhod občanům těžce zdravotně postiženým upravuje pouze § 34 odst. 1 písm. e), a pod písm. a) až d) je upraveno poskytování nenárokových dávek sociální péče týmž občanům. Z toho pak podle stěžovatele vyplývá, že pokud by se odkaz na § 34 odst. 1 písm. a) až e) vztahoval pouze na část věty první § 56c písm. a) zákona č. 114/1988 Sb., za spojkou „a“, tak by nemohl odkazovat na písm. a) až e), nýbrž pouze na písm. e), které jediné poskytování mimořádných výhod občanům těžce zdravotně postiženým upravuje a odkaz na písm. a) až d) by byl zcela nadbytečný, protože by jak dávky pod těmito písmeny, tak rovněž všechny ostatní dávky, už byly ze soudního přezkumu vyloučeny první částí věty před spojkou „a“. Stěžovatel dodal, že dávky sociální péče poskytované podle § 34 odst. 1 písm. a) až d) zákona č. 114/1988 Sb., nejsou nárokové a jsou účelové, na rozdíl od dávek poskytovaných podle zákona č. 482/1991 Sb., které jsou nárokové a nikoli účelové (jejich cílem je dorovnat příjem občana do hranice sociální potřeby). Žaloba neměla být vyloučena ze soudního přezkumu, neboť i kdyby rozhodnutí správních orgánů obou stupňů byly rozhodnutími o dávce sociální péče, tak by se jednalo o dávku poskytnutou podle zákona č. 482/1991 Sb., o sociální potřebnosti a nikoliv o dávku podle § 34 odst. 1 písm. a) až d) zákona č. 114/1988 Sb. Z výše uvedených důvodů má stěžovatel za to, že odmítnutím žaloby došlo ze strany krajského soudu k upření jeho práva na spravedlivý proces a napadené usnesení krajského soudu proto odporuje čl. 6 odst. 1 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, čl. 10 Ústavy ČR a čl. 36 odst. 1 věta druhá Listiny základních práv a svobod. Stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 19. 2. 2007, č. j. 42 Cad 37/2007 – 13, zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Stěžovatel ke kasační stížnosti přiložil žádost o osvobození od soudních poplatků, odůvodněnou tím, že se jeho rodina skládá ze dvou dospělých osob a pěti dětí ve věku 8 měsíců, 20 měsíců, 4, 5 a 7 let a je zcela odkázaná pouze na dávky státní sociální podpory.

V podání ze dne 30. 8. 2007 stěžovatel krajský soud požádal o ustanovení zástupce z řad advokátů pro řízení o kasační stížnosti, a to Mgr. Václava Mimránka, advokáta.

Krajský soud usnesením ze dne 10. 6. 2008, č. j. 42 Cad 37/2007 – 22, stěžovateli vyhověl a ustanovil k ochraně jeho práv pro řízení o kasační stížnosti Mgr. Václava Mimránka, advokáta.

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že se ke kasační stížnosti nebude dále vyjadřovat.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil ve své kasační stížnosti. Neshledal přitom vady podle ustanovení § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Podle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu *je-li kasační stížností napadeno usnesení o odmítnutí žaloby, přicházejí pro stěžovatele v úvahu z povahy věci pouze kasační důvody dle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., spočívající v tvrzené nezákonnosti rozhodnutí o odmítnutí návrhu. Pod tento důvod spadá také případ, kdy vada řízení před soudem měla nebo mohla mít za následek vydání nezákonného rozhodnutí o odmítnutí návrhu, a dále vada řízení spočívající v tvrzené zmatečnosti řízení před soudem.* (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 4. 2005, č. j. 3 Azs 33/2004 - 98, publikovaný ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu pod č. 625/2005, www.nssoud.cz). Z obsahu kasační stížnosti, v kontextu citovaného judikátu, vyplývá, že ji stěžovatel podal právě z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s.

Podle citovaného ustanovení lze kasační stížnost podat z důvodu nezákonnosti rozhodnutí o odmítnutí návrhu nebo o zastavení řízení.

O takový případ jde v projednávané věci a proto byla kasační stížnost shledána důvodnou.

Z obsahu kasační stížnosti vyplývá, že stěžovatel spatřuje nezákonnost usnesení krajského soudu především v nesprávné aplikaci § 56c písm. a) zákona č. 114/1988 Sb., o působnosti orgánů ČR v sociálním zabezpečení.

V posuzovaném případě se tedy primárně jedná o posouzení otázky, zda se na rozhodnutí správního orgánu o zamítnutí žádosti o změnu způsobu výplaty jednorázové dávky sociální péče podle § 8a zákona č. 482/1991 Sb., o sociální potřebnosti, vztahuje výluka ze soudního přezkumu uvedená v § 56c písm. a) zákona č. 114/1988 Sb. Podle § 8a zákona č. 482/1991 Sb. se občanu, který nesplňuje podmínky pro poskytování dávek sociální péče podle téhož zákona a jemuž hrozí vážná újma na zdraví, může být poskytnuta v nezbytném rozsahu pomoc, a to formou věcné nebo peněžité dávky, popř. služby sociální péče. (V dané věci byla jednorázová peněžní částka sociální péče ve výši 900 Kč stěžovateli přiznána ve formě poukázek na nákup potravinového zboží, s čímž stěžovatel nesouhlasil).

Vzhledem k argumentaci krajského soudu obsažené v napadeném usnesení, považuje Nejvyšší správní za vhodné na úvod uvést, že dávky sociální péče podmíněné existencí sociální potřebnosti představují realizaci ústavního práva na pomoc v hmotné nouzi, která je nezbytná pro zajištění základních životních podmínek, zakotveného v článku 30 odst. 2 Listiny základních práv a svobod a chráněného čl. 4 Ústavy České republiky. Jako takové toto právo nemůže být vyňato z dosahu přezkumu soudu ve správním soudnictví (jde nepochybně o subjektivní právo veřejné ve smyslu § 2 s. ř. s.). Zákon č. 114/1988 Sb. založil v § 56c písm. a) výlučku ze soudního přezkumu rozhodnutí o dávkách sociální péče a o mimořádných výhodách občanům těžce zdravotně postiženým podle § 34 odst. 1 písm. a) až e) téhož zákona. Těmito jsou rozhodnutí:

- a) o poskytování příspěvků na opatření zvláštních pomůcek občanům s těžkými vadami nosného nebo pohybového ústrojí, nevidomým a neslyšícím občanům,

- b) o poskytování příspěvků na koupi, na celkovou opravu a na provoz motorového vozidla a na úhradu pojistného,
- c) o poskytování příspěvků na úpravu motorového vozidla na ruční ovládání občanům s těžkými vadami nosného nebo pohybového ústrojí,
- d) o poskytování příspěvků na úpravu bytu občanům s těžkými vadami nosného nebo pohybového ústrojí a nevidomým občanům,
- e) o přiznání mimořádných výhod.

Uvedený výčet rozhodnutí, jež nepodléhají soudnímu přezkumu, je taxativní a nelze jej tudíž jakkoli dále rozšiřovat. Rozhodnutí o dávkách sociální péče podle zákona č. 482/1991 Sb. do tohoto výčtu zahrnuty nejsou a podléhají tak soudnímu přezkumu. Z výše uvedeného je tedy zřejmé, že rozhodnutí správního orgánu o zamítnutí žádosti o změnu způsobu výplaty jednorázové dávky sociální péče jednorázové dávce sociální péče podle § 8a zákona č. 482/1991 Sb., nelze na základě ustanovení § 56c písm. a) zákona č. 114/1988 Sb., vyloučit ze soudního přezkumu a to z toho důvodu, že takovéto rozhodnutí není rozhodnutím podřaditelným pod § 34 odst. 1 písm. a) až d) zákona č. 114/1988 Sb., a nelze jej podřadit ani pod § 34 odst. 1 písm. e) cit. zákona, neboť toto ustanovení obsahuje odkaz na § 86 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, který obsahuje především výčet možností jak pomoci těžce zdravotně postiženým občanům.

V posuzované věci bylo předmětem soudního přezkumu rozhodnutí žalovaného o zamítnutí žádosti stěžovatele o změnu způsobu výplaty dávky sociální péče. Nejvyšší správní soud má za to, že výše uvedené závěry je třeba vztáhnout také na takovéto rozhodnutí a to jednak proto, že rozhodnutí o zamítnutí žádosti o změnu způsobu výplaty dávky nespadá pod výčet uvedený v § 34 odst. 1 písm. a) až e) zákona č. 114/1988 Sb., a také proto, že toto rozhodnutí již z povahy věci úzce navazuje na meritorní rozhodnutí o poskytnutí dávky sociální péče, neboť je zjevné, že rozhodnutí o změně způsobu výplaty dávky lze vydat až poté, co byla jednorázová dávka sociální péče žadateli přiznána.

Pokud tedy krajský soud v posuzované věci vycházel z ustanovení § 56c písm. a) zákona č. 114/1988 Sb., aplikoval na věc neodpovídající právní normu. S ohledem na shora uvedené je tedy zřejmé, že rozhodnutí žalovaného není zvláštním zákonem, [kterým je zákon č. 114/1988 Sb., konkrétně pak ustanovení § 56c písm. a)] ze soudního přezkumu vyloučeno. Ze soudního přezkumu vyloučeno není ani podle soudního řádu správního, neboť je zcela nepochybné, že se nejedná o rozhodnutí, které by bylo možno podřadit pod některou z kompetenčních výluk uvedených v § 70 písm. a) až f) s. ř. s. Nejvyšší správní soud k tomu dodává, že způsob, jakým je jednorázová dávka sociální péče vyplácena se dotýká právní sféry stěžovatele a jedná se tudíž o správní rozhodnutí přezkoumatelné podle § 4 odst. 1 písm. a) s. ř. s., které autoritativně zasáhlo do právní sféry stěžovatele.

Nezbývá tak než konstatovat, že kasační stížností napadené usnesení krajského soudu je nezákonné z důvodu nesprávné aplikace právního předpisu (krajský soud na věc aplikoval normu, která na ni nedopadá).

Nejvyšší správní soud tedy z výše uvedených důvodů napadené usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem zrušil (§ 110 odst. 1 s. ř. s.) a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Podle § 110 odst. 3 s. ř. s. zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu a vrátí-li mu věc k dalšímu řízení, je krajský soud vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem ve zrušovacím rozhodnutí. Na krajském soudu tedy nyní bude, aby řádně posoudil stěžovatelem napadené rozhodnutí žalovaného, vypořádal se s veškerými žalobními body a své závěry vyčerpávajícím způsobem odůvodnil.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 17. září 2008

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu